

Motion till riksdagen

1989/90:Jo867

av Åsa Domeij och Roy Ottosson (båda mp)

Havsmiljön

I stort sett all verksamhet i samhället som påverkar den yttre miljön påverkar också havet. Därför återfinns de flesta av våra förslag som rör havsmiljön i andra motioner som t.ex. motionerna om trafik, skogsbruk, kemikalier, luftföroreningar och avfallshanteringen.

Miljösituationen i haven är till stora delar akut. Det beror både på utsläpp av miljöfarliga ämnen som giftiga metaller och halogenerade organiska ämnen och på övergödning av kväve och fosfor. Med tanke på havsmiljön är det väsentligast att minska kväveutsläppen men det är även viktigt att minska fosforutsläppen. Dessutom har fosfor större betydelse som gödande näringsämne i sötvatten.

Kvävet

De viktigaste orsakerna till övergödningen av kväve är trafiken och jordbruket. Mycket tyder också på att dagens skogsbruksmetoder med dikning och markberedning har betydelse för utlakning av kväve. Vi har tagit upp trafikens och skogsbrukets roll i speciella motioner.

Vi menar att problemet med övergödning av havet är så allvarligt att mark, som dikats ut för att användas som jordbruksmark, måste återföras till våtmark för att binda kvävet och rena vattnet genom denitrifikation. Återskapande av våtmarker är sannolikt det mest kostnadseffektiva sättet att minska kväveläckaget till havet. Det innebär att staten måste köpa upp mark i kustnära områden och längs vattendrag där problemet med kväveläckage är stort. I vår motion om budgeten för Miljödepartementets verksamhetsområde har vi föreslagit att 20 milj. kr kommande budgetår satsas på att återskapa våtmarker.

Kommunerna måste också ta sin del av ansvaret eftersom kommunala avloppsreningsverk också tillför havet kväve. Vi föreslår därför att alla kommunala reningsverk vid Västerhavet och Östersjön ska införa kvävereduktion motsvarande 60% senast 1992 och 75% senast 1995. För övriga reningsverk ska en reduktionsgrad på minst 50% krävas.

Fosfor

Utsläppen av fosfor leder också till övergödning och behöver minskas. Vi anser att utsläppen av fosfor från reningsverken ska halveras fram till 1993.

Vi föreslår också att varje enskilt avloppsreningsverk ska ha en fosfatreningsgrad på minst 95 %. En stor del av det fosfor som släpps ut kommer från tvättmedel. Vi vill därför införa en speciell miljöskatt på fosfor i tvättmedel.

Mot. 1989/90
Jo867

Halogenerade organiska ämnen och giftiga metaller

Användningen av klorföreningar i samhället måste minska drastiskt. Problemet tas upp i flera av våra miljömotioner (bl.a. förbud mot PCB och klorhaltiga förpackningar).

Endast en bråkdel av alla halogenerade organiska ämnen är kända och kunskapen om alla dessa ämnens miljöeffekter är bristfällig. Massindustrin släpper ut stora mängder klorhaltiga föreningar. Utsläppen består av många olika ämnen med varierande farlighet. Ett av de giftigaste ämnena som släpps ut är dioxin. Utsläppen av klorhaltiga ämnen är så allvarliga att mycket stränga krav måste ställas på industrin. Vi anser att klorhaltiga utsläpp från massindustrin ska upphöra senast 1995. För att stimulera en övergång till icke-klorblekt papper föreslår vi att försäljning av klorblekt papper i Sverige förbjuds fr.o.m. den 1/7 1991.

Samtliga industriutsläpp av giftiga metaller och halogenerade organiska föreningar måste kartläggas i syfte att ompröva koncessioner och därmed kraftigt reducera utsläppen. Kartläggningen ska också användas som grund för införande av utsläppsskatter.

Användningen av kvicksilver i kloralkaliindustrin ska förbjudas under 1991.

Oljeutsläpp

Oljeutsläpp, både kontinuerliga och tillfälliga från fartyg som fraktar olja, är allvarliga miljöproblem. Östersjön är speciellt känsligt eftersom det är ett innanhav med begränsat vattenutbyte med Atlanten. Östersjöns känslighet för utsläpp gör att vi inte tycker att borring efter olja kan tillåtas.

Regeringen lämnar tillstånd till oljeborring enligt kontinentalsockellagen. Lagen kräver ingen som helst miljöprövning eller miljökonsekvensanalys. Inte ens miljöskyddslagen gäller utanför territorialvattengränsen. Detta gör att regeringen inte behöver ta någon miljöhänsyn överhuvudtaget.

För att kunna veta vilket fartyg som släppt ut olja bör lasten märkas så att den som är ansvarig för utsläppet kan identifieras. Sverige måste arbeta internationellt för ett gemensamt system för märkning. Speciella krav ska ställas på oljetransportfartyg i Östersjön, Väneren och Hjälmaren. Kraven ska innebära att de ska ha tredubbla skott och dubbla bottnar. I alla hamnar som tar emot miljöfarliga laster ska en effektiv mottagning av spill och bra service för rengöring inrättas.

Jordbruket

Jordbrukets växtnäring förluster leder inte bara till övergödning av havet utan även av sjöar och vattendrag. I Laholmsbukten spelar jordbruket den dominerande rollen som förorenare. Förändringar måste ske inom stallgödselhanteringen, valet av växtföljder och odlingstekniken.

Kapaciteten att lagra stallgödsel måste ökas så att en större del av gödseln kan spridas på våren. Kraven på lagringskapacitet för stallgödseln måste därför skärpas. Fr.o.m. 1993 bör krav ställas på 12 månaders lagringskapacitet. För att bättre kunna bl.a. kontrollera stallgödsel- och ensilagehantering, att antalet djur inte är för stort i förhållande till areal föreslår vi att koncessionsplikt för alla lantbruk med minst 50 djurenheter införs i problemområden.

Det mest effektiva sättet att åstadkomma en bättre hushållning med kväve är helt enkelt att höja priset på kväve. Om priset höjs på kväve kommer användningen av handelsgödsel att minska och lantbrukarna får starkare incitament att hantera stallgödseln på ett riktigt sätt. Vi föreslår en avgift på kvävet i handelsgödslet på ca 300 % av kvävepriset och att dessa pengar återförs till jordbruket i form av arealbidrag och som omställningsstöd till lantbrukare som vill gå över till ekologiskt lantbruk. Avgiften kan komma att behöva justeras om vårens riksdagsbehandling av jordbrukspolitiken resulterar i en intern avreglering och sjunkande spannmålspris. Ett lägre spannmålspris förändrar prisrelationen mellan kväve och spannmål och kan därför leda till att avgiften behöver justeras nedåt. Vår målsättning är att inom ett år minska användningen av handelsgödselkväve med 30 % och inom fem år med 50 %.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återskapande av våtmarker,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kommunala avloppsreningsverk vid Västerhavet och Östersjön skall ha infört kvävereduktion motsvarande minst 60 % senast den 1 juli 1992,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kommunala avloppsreningsverk vid Västerhavet och Östersjön skall ha infört kvävereduktion motsvarande minst 75 % senast den 1 juli 1995.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kommunala avloppsreningsverk vid Bottenhavet och Bottenviken och i inlandet skall ha infört en kvävereduktion motsvarande minst 50 % senast den 1 juli 1992.
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att målsättningen skall vara att utsläppen av fosfor skall ha halverats senast den 1 juli 1993.
[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en särskild miljöskatt på fosfat i tvättmedel skall införas,]¹
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att varje enskilt avloppsreningsverk skall ha en fosfatreningsgrad på minst 95 % senast den 1 juli 1993,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att utsläppen av klorhaltiga ämnen från massaindustrin skall ha upphört senast 1995,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att klorblekt papper inte skall få säljas i Sverige efter den 1 juli 1991,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samt-

liga industriutsläpp av giftiga metaller och halogenerade organiska föreningar skall kartläggas i syfte att ompröva koncessioner och därmed kraftigt reducera utsläppen,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kartläggningen enligt hemställan 9 används som grund för införande av utsläppsskatter,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att användningen av kvicksilver inom kloralkaliindustrin upphör senast den 1 januari 1991,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att oljeborrning och prospektering inte skall tillåtas i Östersjön,²⁾

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att oljelaster som fraktas på fartyg märks i enlighet med vad som anförs i motionen.³⁾

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att särskilda krav ställs på fartyg för oljetransporter i Östersjön, Hjälmaren och Väneren i enlighet med vad som anförs i motionen,³⁾

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att alla hamnar som tar emot miljöfarliga laster skall ha en effektiv mottagning av spill och bra service för rengöring,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att jordbruksföretag med djurhållning bör ha en lagringskapacitet för stallgödsel för minst 12 månader fr.o.m. 1993,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att jordbruksföretag i områden med stora problem med vattenförorening bör vara koncessionspliktiga i enlighet med vad som anförs i motionen,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en avgift på kvävet i handelsgödsel på ca 300 % av kvävepriset införs och att pengarna återförs till jordbruket i enlighet med vad som anförs i motionen,¹⁾

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att användningen av handelsgödselkväve bör minskas med 30 % inom tre år och med 50 % inom fem år.

Stockholm den 25 januari 1990

Åsa Domeij (mp)

Roy Ottosson (mp)

¹ 1989/90:Sk687

² 1989/90:N358

³ 1989/90:T638